

A világörökségről szóló 2009. évi ... törvény tervezetének rövid összefoglalója

A megváltozott hazai és nemzetközi politikai, gazdasági, illetve jogi-szabályozási környezetre tekintettel a felmerült érdek-összeütközések feloldására a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Kötv.) világörökségi védelemre vonatkozó deklaratív rendelkezései nem bizonyulnak elégségesnek a világörökségi helyszínek kezelésére, védelmére, továbbá fenntartható fejlesztésére vonatkozó megfelelő szabályozás eléréséhez.

Kötelező erejű *világörökségi szempontú kezelési terv* hiányában nincs garancia a világörökségi érdekeket hatékonyan képviselő településrendezési eszközök megalkotására, illetve nem biztosított, hogy mind az önkormányzatok, mind a potenciális fejlesztők-beruházók előtt ismertté és egyértelművé váljanak az adott helyszínnel kapcsolatos lehetőségek és korlátok. Az önkéntesen létrejött *kezelő szervezetek* – többek között szervezeti és anyagi függetlenségük hiányában – nem képesek teljes mértékben és eredményesen ellátni a helyszínek fenntartását és kezelését. A világörökségi helyszínek kezeléséből és védelméből eredő feladatok ellátása megfelelő *anyagi forrás* biztosítása nélkül nem lehetséges.

Az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete által 1972. november 16-án elfogadott és a magyar jogrendbe az 1985. évi 21. tvr. útján átültetett, a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló nemzetközi egyezményének 4. cikke értelmében minden részes állam minden tőle telhetőt megtesz a kulturális és természeti örökség kijelölésének, védelmének, megóvásának, bemutatásának és a jövő nemzedékek számára való átadásának biztosítása érdekében.

A helyszínek korábbiaktól eltérő kihívásaira, továbbá a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettségére a jelenlegi szabályozás nem képes megfelelő választ adni; így szükségessé vált egy önálló, a Kötv.-től független, a világörökségi helyszínek speciális státuszára és különbözőségeire is figyelemmel lévő törvény megalkotása.

A tervezet célja átlátható, tervezhető szabályozás megalkotása, a helyszínek fenntartható használatát segítő fejlesztések lehetőségének növelése, valamint a nemzetközi kötelezettség teljesítése, amely elősegíti a nemzetközi elismertséget, így hosszú távon a kulturális és ökoturizmus fejlődését, illetve a bevételek növekedését eredményezi.

TERVEZET

2009. évi ... törvény a világörökségről

Az Országgyűlés összhangban az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete 1972. november 16-án kelt, Magyarországon az 1985. évi 21. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló egyezményében foglaltakkal, annak hatékony végrehajtásához; a kiemelkedő egyetemes értékek megőrzéséhez szükséges megfelelő szabályozási környezet, illetve eszközök létrehozása érdekében a következő törvényt alkotja:

1. § (1) E törvény hatálya kiterjed:

- a) a világörökségi és a világörökségi várományos területekre;
- b) a világörökségi és a világörökségi várományos területekkel kapcsolatos, a világörökségi jelleget érintő tevékenységre; illetve
- c) a b) pont szerinti tevékenység során eljáró vagy tevékenységben érintett szervezetekre és személyekre.

(2) A világörökségi és a világörökségi várományos területek a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Kötv.), illetve a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) alapján élveznek kulturális örökségi és természeti védettséget.

2. § E törvény alkalmazásában:

1. **Kiemelkedő egyetemes érték:** a világörökségi helyszín által megtestesített – az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete (a továbbiakban: UNESCO) Világörökség Bizottsága által ekként elfogadott – érték, amely kivételessége és páratlansága miatt nemzetközi szempontból is kiemelkedő és egyedi kulturális és/vagy természeti jelentőséggel bír, ennél fogva folyamatos megőrzése és védelme az egész emberiség, a jelen és jövő generációi számára döntő fontosságú.

2. **Világörökségi helyszín:** az UNESCO Világörökség Bizottsága határozata alapján a Világörökségi Jegyzékbe felvett, világörökségi címmel rendelkező – e törvény mellékletében szereplő – helyszín, amely a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló külön jogszabályok alapján kulturális örökségi, illetve természeti védettséget élvez.

3. **Világörökségi helyszín védőövezete:** a világörökségi helyszín környezete, amely az UNESCO Világörökség Bizottsága határozata alapján, a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékeinek sértetlenségét, illetve hitelességének védelmét biztosítja, továbbá a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló külön jogszabályok alapján kulturális örökségi, illetve természeti védettséget élvez.

4. **Világörökség Jegyzék:** az UNESCO Világörökség Bizottsága által a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 11. cikk (2) bekezdése alapján létrehozott és kezelt lista.

5. **Világörökségi terület:** a világörökségi helyszín és a világörökségi helyszín védőövezete.

6. **Világörökségi várományos helyszín:** a kiemelkedő kulturális, illetve természeti értékei révén, az Egyezmény 1. és 2. cikkében meghatározott kritériumok szerint UNESCO Világörökség Központ (a továbbiakban: Központ) felé felterjesztett, a Világörökség Várományos Helyszínek Jegyzékébe felvett helyszín, amely a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló külön jogszabályok alapján kulturális örökségi, illetve természeti védettséget élvez.

7. Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzéke: a kulturális, illetve természeti értékei alapján a Világörökség Jegyzékbe való felterjesztésre kiválasztott helyszínek Egyezményhez csatlakozott részes állam által felállított és vezetett – a Központ által is regisztrált – jegyzéke.

8. Világörökségi várományos helyszín védőövezete: a világörökségi várományos helyszín környezete, amely a világörökségi várományos helyszín kiemelkedő kulturális, illetve természeti értékeinek sértetlenségét, illetve hitelességének védelmét biztosítja, továbbá a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló külön jogszabályok alapján kulturális örökségi, illetve természeti védettséget élvez.

9. Világörökségi várományos terület: a világörökségi várományos helyszín és a világörökségi várományos helyszín védőövezete.

3. § (1) A világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értéket, a világörökségi várományos helyszín kiemelkedő kulturális, illetve természeti értéket hordoz, megóvása – a kulturális örökség, illetve a természet védelméről szóló külön jogszabályok alapján fennálló védettségéből eredően – mindenki alapvető kötelessége.

(2) A világörökségi és a világörökségi várományos terület védelme és fenntartható használata közérdek, megvalósítása közreműködési jogosultságot és együttműködési kötelezettséget keletkeztet az állami, továbbá önkormányzati szervek, az egyházak, a társadalmi és gazdasági szervezetek, valamint a természetes személyek számára.

(3) A világörökségi és a világörökségi várományos területet az Egyezménnyel – a világörökségi területet a világörökségi kezelési tervében foglaltakkal – összhangban, a nemzetközi követelményeknek megfelelően, azok egyetemes és nemzeti értékeit megőrizve kell használni, fenntartható módon fejleszteni, bemutatni, illetve szükség szerint helyreállítani.

4. § (1) A kultúráért felelős miniszter, amennyiben az adott világörökségi helyszínért az e törvény melléklete szerint más miniszter is felel, úgy azzal egyetértésben (a továbbiakban együtt: miniszter) – más érdekelt miniszterekkel együttműködve – ellátja a világörökségi területtel kapcsolatos állami feladatokat.

(2) A miniszter (1) bekezdés szerinti feladatai különösen:

- a) javaslatot tesz a világörökségi terület védelmének az átfogó tervezési programokba történő beépítésére;
- b) elkészíti, felülvizsgálja, illetve – szükség esetén – módosítja a világörökségi kezelési tervet, valamint ellátja az ebből eredő egyéb feladatokat;
- c) felméri, és folyamatos figyelemmel kíséri a világörökségi terület állapotát, továbbá megteszi a kiemelkedő egyetemes érték megőrzéséhez szükséges intézkedéseket;
- d) szükség esetén gondoskodik a világörökségi területtel kapcsolatos módosítás felterjesztéséről;
- e) ellátja a világörökséggel kapcsolatos nemzetközi feladatokat, illetve
- f) gondoskodik a kiemelkedő egyetemes érték megismerését elősegítő programok kidolgozásáról és végrehajtásáról.

5. § A kultúráért felelős miniszter – amennyiben az adott világörökségi várományos helyszínért más miniszter is felel, úgy azzal együttesen, továbbá más érdekelt miniszterekkel együttműködve – ellátja a világörökségi várományos területtel kapcsolatos állami feladatokat, így különösen

- a) kiválasztja a világörökségi várományosként esélyes helyszíneket;
- b) felterjeszti a világörökségi várományosként esélyes helyszíneket a Központban a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékébe történő felvétel céljából;
- c) felülvizsgálja 5 évente a világörökségi várományos helyszínek Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékben történő nyilvántartásának indokoltságát;
- d) intézkedik a világörökségi várományos helyszínek Világörökség Jegyzékbe történő jelölése iránt,

e) gondoskodik a kiemelkedő kulturális, illetve természeti érték megismerését elősegítő programok kidolgozásáról és végrehajtásáról.

6. § (1) A miniszter a 4. § (2) bekezdésében és az 5. §-ában meghatározott állami feladatokat a Világörökség Magyar Nemzeti Tanácsa (a továbbiakban: Tanács) közreműködésével, illetve a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) útján látja el.

(2) A kultúráért felelős miniszter a világörökséggel kapcsolatos feladatok ellátása, az egységes és következetes szakmapolitikai irányítás megvalósítása érdekében a világörökségi szakmai érdek-képviselők és a világörökségben érdekelt kormányzati szervek részvételével közreműködő, világörökségi konzultatív, javaslattevő és véleményező testületet – az (1) bekezdés szerinti Tanácsot – működtet.

(3) A Bizottság a miniszter javaslattevő, véleményező, döntés-előkészítő és végrehajtási feladatokat ellátó testülete, amely kiemelkedő elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkező tagokból áll.

(4) A Bizottság

- a) a kultúráért felelős miniszter,
- b) a természet védelméért felelős miniszter,
- c) az agrárpolitikáért felelős miniszter,
- d) az építésügyért felelős miniszter,
- e) a turizmusért felelős miniszter,
- f) a helyi önkormányzatokért felelős miniszter,
- g) a külpolitikáért felelős miniszter,
- h) a területfejlesztésért és a területrendezésért felelős miniszter

által delegált tagokból, valamint

- i) a Műemlékek és Történeti Helyszínek Nemzetközi Tanácsa Magyar Nemzeti Bizottságának a kultúráért felelős miniszter és
- j) a Természetvédelmi Világszövetség Magyar Nemzeti Bizottságának a természet védelméért felelős miniszter

által megbízott képviselőjéből áll.

7. § (1) A világörökségi helyszínek által hordozott kiemelkedő egyetemes érték megőrzése és az azzal összeegyeztethető fenntartható fejlesztés biztosítása érdekében – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a világörökségi területek világörökségi kezelési tervét a miniszter – amennyiben az adott világörökségi helyszíneért a melléklet szerint más miniszter is felel, akkor azzal együttesen – rendeletben hirdeti ki.

(2) Amennyiben a világörökségi terület külön jogszabályban meghatározott természetvédelmi kezelési tervvel rendelkezik, a természetvédelmi kezelési tervet e § tartalmi elemeinek megfelelően és a külön jogszabályban meghatározottak szerint felülvizsgálni, és szükség szerint módosítani kell.

(3) A világörökségi kezelési terv tartalmazza:

- a) a világörökségi terület helyrajzi számok szerinti lehatárolását;
- b) a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékének összegzését;
- c) a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értéke megőrzésének célkitűzéseit, stratégiáját, illetve
- d) a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értéke megőrzése eszközeinek részletes leírását, így különösen a kezelési módokat, továbbá a Kötv. és a Tvt. alapján fennálló védettségből eredő korlátozásokat és tilalmakat (különösen terület-felhasználással kapcsolatos, építési, változtatási, telekalakítási, az építmények rendeltetése, használati módja megváltoztatásával kapcsolatos, közműfejlesztési, műemlékekre vonatkozó építési, környezet- és természetvédelmi korlátozások, tilalmak).

(4) A világörökségi kezelési tervben foglaltak figyelembevételével kell:

- a) a világörökségi területet érintő bármely változtatást (így különösen fejlesztést, karbantartást, felújítást, helyreállítást) végezni;
- b) a világörökségi terület természeti és kulturális értékeit érő káros hatások bekövetkezését megelőzni, a káros hatásokat elhárítani, csökkenteni; illetve
- c) a településrendezési eszközöket felülvizsgálni, illetve szükség esetén módosítani.

(5) A világörökségi kezelési tervet szükség szerint, de legalább 10 évenként felül kell vizsgálni.

8. § A hatósági eljárásokban hatóságként eljáró vagy szakhatóságként közreműködő kulturális örökségvédelmi, illetve természetvédelmi hatóság a világörökségi helyszínek által hordozott kiemelkedő egyetemes érték megőrzése érdekében az e törvényben és a világörökségi kezelési tervben foglaltakat eljárása során köteles érvényre juttatni.

9. § (1) A világörökségi ügynökség az a jogi személyiséggel rendelkező szervezet, amely a világörökségi területek kezelését a világörökségi helyszínek által hordozott kiemelkedő egyetemes érték megőrzése érdekében a világörökségi kezelési terv alapján helyszínenként végzi, így különösen:

- a) ellátja a világörökségi terület folyamatos követő-figyelését;
- b) kezdeményezi, szervezi, előmozdítja az érintett partnerekkel folyamatosan együttműködve a világörökség helyszín értékmegőrzésével és fejlesztésével kapcsolatos feladatok megvalósítását;
- c) jelentést tesz a Bizottság útján a miniszter részére a világörökségi terület állapotáról, különös tekintettel a világörökségi területet érintő minden olyan tevékenységre, amely kihat a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékére.

(2) A Bizottság a megalakulását követően haladéktalanul a világörökségi ügynökség kiválasztása céljából pályázatot ír ki világörökségi helyszínenként a (1) bekezdés szerinti feladatok ellátására.

(3) A Bizottság a beérkező pályázatokat elbírálja, és azok közül világörökségi helyszínenként kiválasztja, és 10 évre megbízza a kiválasztott világörökségi ügynökséget az (1) bekezdésben meghatározott feladatok ellátására.

(4) A világörökségi ügynökséget működési területén a világörökségi terület világörökségi minőségét érintő hatósági (jellemzően, de nem kizárólagosan építéshatósági, természetvédelmi, környezetvédelmi hatósági) eljárásokban ügyféli jogállás illeti meg.

(5) A világörökségi ügynökség a Bizottság ülésén tanácskozási joggal vesz részt.

10. § (1) A világörökség védelmével kapcsolatos költségvetési pénzeszközöket a miniszter által felügyelt költségvetési fejezeten belül a 4-5. §-ban megjelölt feladatok költségeire figyelemmel kell meghatározni.

(2) Az (1) bekezdésben hivatkozott feladatok ellátásához az állam a központi költségvetésből külön jogszabályban meghatározott módon, pályázati formában támogatást nyújt.

(3) Az (2) bekezdésben meghatározott pénzügyi eszközök az alábbi feladatok támogatására használhatók fel:

- a) a világörökséggel kapcsolatos ismeretek terjesztése, oktatási, nevelési, továbbképzési programok kidolgozása, működtetése;
- b) a világörökséggel kapcsolatos kutatások, a világörökségi területek értékmegőrzésével és fenntartható fejlesztésével kapcsolatos módszerek (modellek), eredmények alkalmazása, érvényre juttatása;
- c) a világörökséggel kapcsolatos beruházások támogatása;
- d) a világörökséggel kapcsolatos elismerések támogatása;
- e) világörökségi tervtanácsok működtetése.

(4) Az Egyezmény 19-26. cikkében szabályozott nemzetközi támogatás a kultúráért felelős miniszter által felügyelt minisztérium örökségvédelmi célú fejezeti kezelésű előirányzata

bevételét képezi, felhasználása külön jogszabály szerint a (3) bekezdésben meghatározott feladatokra fordítható.

11. § E törvény a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépése után indított, illetve megismételt hatósági eljárásokra kell alkalmazni.

12. § (1) A világörökségi kezelési tervet a kezelési terv készítéséről és tartalmi követelményeiről szóló külön jogszabály hatálybalépésétől számított 1 éven belül kell elkészíteni.

(2) A helyi önkormányzatok a településrendezési eszközeik 7. § (4) bekezdés c) pontja szerinti módosításáról a világörökségi kezelési tervek kihirdetését követő 1 éven belül kötelesek gondoskodni.

13. § Felhatalmazást kap a miniszter, hogy rendeletben:

- a) határozza meg a világörökségi várományosként esélyes helyszínek kiválasztásának, felterjesztésének és a világörökségi várományos helyszín Világörökség Jegyzékbe történő jelölésnek részletes szabályait;
- b) szabályozza a Bizottság részletes feladatait és működését;
- c) szabályozza a Tanács részletes feladatait és működését;
- d) határozza meg a világörökségi ügynökségek pályázati eljárásának részletes szabályait;
- e) határozza meg a világörökségi kezelési terv készítésének, az érintettekkel történő előzetes egyeztetésének és felülvizsgálatának részletes szabályait; illetve
- f) hirdesse ki a világörökségi területek világörökségi kezelési tervét.
- g) szabályozza az Egyezmény 19-26. cikkében meghatározott nemzetközi támogatás befogadásának, valamint a világörökségi feladatokra normatív és pályázati formában fordítható pénzeszközök felhasználásának szabályait.

14. § (1) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszíti a Kötv.

- a) 5/A. §-a
- b) a 81. § p) pontjának „világörökségi és” szövegrész, továbbá
- c) 93. § (2) bekezdésének n) pontja.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszíti a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságáról szóló 6/1999. (III. 31.) NKÖM rendelet.

(3) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszíti az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 56. § (3)-(4) bekezdése, illetve a 62. § (2) bekezdés k) pontja.

(4) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszolgáltatásáról szóló 2001. évi LXXX. törvény 2. § 3. pontjában a „3911/92/EGK” szövegrész helyébe a „116/2009/EK” szövegrész lép.

Melléklet a 2009. évi. ... törvényhez

Világörökségi helyszín	Miniszter
Budapest Duna-parti látképe, a Budai Várnegyed, az Andrássy út és történelmi környezete	1. Kultúráért felelős miniszter 2. Természet védelméért felelős miniszter
Hollókő ófalu és táji környezete	1. Kultúráért felelős miniszter 2. Természet védelméért felelős miniszter 3. Agrárpolitikáért felelős miniszter
Az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt barlangjai	1. Természet védelméért felelős miniszter 2. Kultúráért felelős miniszter
Az Ezeréves Pannonhalmi Bencés Főapátság és közvetlen természeti környezete	1. Kultúráért felelős miniszter 2. Természet védelméért felelős miniszter
Hortobágyi Nemzeti Park - Puszta	1. Természet védelméért felelős miniszter 2. Kultúráért felelős miniszter
Pécsi ókeresztény sírkamrák	Kultúráért felelős miniszter
Fertő / Neusiedlersee kultúrtáj	1. Természet védelméért felelős miniszter 2. Kultúráért felelős miniszter
A tokaji történelmi borvidék	1. Kultúráért felelős miniszter 2. Agrárpolitikáért felelős miniszter 3. Természet védelméért felelős miniszter

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A Köt. v. fent hivatkozott deklaratív rendelkezései nem bizonyultak elégségesnek a megfelelő szabályozás eléréséhez, és ezért számos probléma merült fel a helyszínek megfelelő védelmével kapcsolatban. Az Egyezmény végrehajtási irányelvei 172. pontja értelmében minden részes állam nemzetközi kötelezettsége a folyamatos követő figyelés (reaktív monitoring) lefolytatása, amelynek keretében a részes állam köteles az UNESCO Világörökség Bizottságát minden olyan helyreállítás vagy új építkezés engedélyezéséről, illetve támogatásáról tájékoztatni, amely hatással lehet a világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értékeire. Ezen kötelezettség teljesítésére került sor Tokaj történelmi borvidék és a Budapest Duna-parti látképe, Budai Várnegyed, Andrásy út és történelmi környezete világörökségi helyszínek esetében is, amely szintén felhívta a figyelmet a világörökségi helyszínek kezelési problémáira. 2011 februárjáig nemzetközi kötelezettség hárul a Magyar Államra az előző helyszínek tekintetében előrehaladási jelentések benyújtására.

Az UNESCO Világörökség Bizottsága a 2009. júniusi sevillai ülésén üdvözölte továbbá a különféle tervezett stratégiai lépéseket, így különösen a kezelési terv felülvizsgálatát, a kezelő szervezet létrehozását és a világörökségről szóló törvény kidolgozását. Utóbbi kapcsán jelezte azon észrevételét, hogy a világörökségről szóló törvény megalkotása jelentősen megerősítheti a magyarországi világörökségi helyszínek megőrzéséhez szükséges jogi környezetet.

A Köt. v. 5/A. § (3) bekezdése értelmében minden világörökségi helyszín vonatkozásában kezelési tervet kell készíteni. A hazai jogrendben jelenleg nincs kötelező erejű kezelési tervről szóló jogszabály, és ez akadálya annak, hogy hatékonyan lehessen kezelni a világörökségi helyszíneket. A régi pesti zsidónegyed folyamatos követő figyelése céljából Budapestre meghívott UNESCO-ICOMOS szakértő helyzetjelentése olyan sajátos városrendezési szabályozás létrehozásának szükségességét hangsúlyozza, amely egyaránt megfelel a városmegújulás igényeinek és annak a követelménynek, hogy megőrizzük a negyed örökségi értékeit. Kötelező erejű világörökségi szempontú kezelési terv hiányában azonban értelemszerűen nem alkotható hatékony városrendezési szabályozás. Jelen tervezet szerint a kezelési terveket miniszteri rendelet hirdeti ki, megteremtve ezzel a kötelező erejű előírások érvényesülését.

A világörökségi elvárásnak való megfelelés érdekében állami kezdeményezésre, de helyszínenként önkéntesen létrejött kezelő szervek szervezeti és anyagi függetlenségük hiányában nem képesek teljes mértékben és eredményesen ellátni a helyszínek fenntartását és kezelését. A folyamatos követő figyelés folyamatának hatására Tokajról készült jelentés kiemeli, hogy noha a Tokaji Történelmi Borvidék Világörökség Egyesület, a Tokaj történelmi borvidék kultúrtáj 27 települési önkormányzatát magába foglaló kezelő testület 2003-ban egyhangú döntéssel elfogadta a helyszín kezelési tervét, megvalósítása során azonban kiderült, hogy a kezelési tervet nem minden érintett település tekintette magára nézve kötelezőnek. Jelen tervezet szerint világörökségi helyszínenként a megjelölt állami feladatok ellátásához központi állami forráshoz jutó világörökségi ügynökségek pályázati úton történő kiválasztására kerül sor.

A megváltozott hazai és nemzetközi politikai, gazdasági, illetve jogi-szabályozási környezetben a világörökségi helyszínek a korábbiaktól eltérő kihívásokkal szembesülnek. A kiemelkedő egyetemes értékük megőrzésének fejlesztésekkel való összehangolása sokszor jelentős probléma forrása (Tokaj történelmi borvidék, Budapest Duna-parti látképe, Budai Várnegyed, Andrásy út és történelmi környezete, Fertő/Neusiedlersee). Ennek megfelelően speciális és hatékony eszközöket kell teremteni, amelyre az elvi deklaráció nem jelent megoldást. A kezelési terv jogszabályban való megjelenése a kiszámítható, tervezhető és

betartható szabályozás alapja, ezáltal biztosítva, hogy mind az önkormányzatok, mind a potenciális fejlesztők-beruházók előtt is ismertté és egyértelművé váljanak az adott helyszínnel kapcsolatos lehetőségek és korlátok.

A fent részletezett problémák kezelése, illetve a világörökségi helyszínek védelmével kapcsolatos egyéb feladatok ellátása megfelelő anyagi forrás biztosítása nélkül nem lehetséges. A hatályos szabályozás nem teremti meg a biztos, kiszámítható finanszírozás háttérét. Jelen tervezet ennek is eleget kíván tenni.

Az Egyezmény 4. cikke értelmében minden részes állam minden tőle telhetőt megtesz a kulturális és természeti örökség kijelölésének, védelmének, megóvásának, bemutatásának és a jövő nemzedékek számára való átadásának biztosítása érdekében. Ez előbbinek és a Világörökség Bizottsága hivatkozott sevillai határozatában foglaltak megfelelő végrehajtása érdekében a problémák orvoslását célzó, a nemzeti és egyben nemzetközi elvárásoknak is megfelelő és azokat teljes körűen figyelembe vevő – világörökségről szóló – törvényjavaslat elfogadására teszünk javaslatot.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

az 1. §-hoz

A hatályra vonatkozó szabályok eligazítást adnak arra nézve, hogy a jelen törvényjavaslat mely esetekben alkalmazandó, milyen esetekben fejt ki kötelező erejét.

A törvényjavaslat területi hatálya kiterjed az Egyezmény 11. cikkének 2. bekezdése alapján létrehozott Világörökség Jegyzékbe felvett, a Magyar Köztársaság területén lévő világörökségi helyszínekre és azok esetleges védőövezeteire, valamint a világörökségi várományos helyszínekre és azok esetleges védőövezeteire. A védőövezet kijelölésére, illetőleg a védőövezetnek a Világörökség Bizottsága részére történő felterjesztésére a világörökségi és a világörökségi várományos helyszín hatékony védelme érdekében kerülhet sor.

A személyi és a tárgyi hatály jelen esetben egymástól nem elvonatkoztatható, egyik a másik nélkül nem meghatározható. A törvényjavaslat személyi és tárgyi hatálya lehetővé teszi a világörökségi és a világörökségi várományos területek (világörökségi és világörökségi várományos helyszínek és védőövezeteik) komplex kezelését és védelmét azáltal, hogy kiterjed a területtel kapcsolatos minden tevékenységre, illetve érintett szervre, személyre.

A törvényjavaslat elsődleges célja a világörökségi címmel járó nemzetközi kötelezettségnek megfelelően a világörökségi helyszínekhez kapcsolódó kiemelkedő egyetemes értékek megőrzése, védelmének erősítése. E cél elérése érdekében a törvényjavaslat nem hoz létre önálló, világörökségi területi védettségi kategóriát, hanem rögzíti, hogy az Egyezmény és annak végrehajtási irányelvei értelmében a világörökségi és a világörökségi várományos területek más nemzeti jogszabályok – így különösen a kulturális örökség védelméről és a természet védelméről szóló törvények – alapján állnak védelem alatt.

a 2. §-hoz

A törvényjavaslat 2. §-a tartalmazza a törvény alapvető fogalomrendszerét, azokat az alapfogalmakat, amelyek nélkül a törvényi rendelkezések értelmezése nehezzé vagy lehetetlenné válna. A Világörökség Jegyzékbe azon kiemelkedő egyetemes értéket képviselő kulturális és természeti világörökségi helyszínek kerülhetnek fel, amelyek az egész emberiség számára egyedi jelentőséggel bírnak. Az Egyezmény 1-2. cikkei tartalmazzák azokat a kritériumokat, amelyek alapján egy helyszínt a világörökség részévé nyilvánítanak.

Eszerint kulturális örökségnek tekintendők:

- az emlékművek: építészeti alkotások, nagyméretű szobrászati és festészeti alkotások, régészeti jellegű elemek vagy szerkezetek, feliratok, barlangok és ezek alkotórészeinek olyan csoportjai, melyek történelmi, művészeti vagy tudományos szempontból kiemelkedő, egyetemes értékűek,
- épület-együttesek: egyedülálló vagy egybefüggő építménycsoportok, melyek építészeti stílusuknál, egységes jellegüknél fogva, vagy a környezetbe való beilleszkedésük folytán történelmi, művészeti vagy tudományos szempontból kiemelkedő egyetemes értékűek,
- helyszínek: emberi alkotások, vagy ember és természet együttes alkotásai, valamint régészeti lelőhelyeket is magukban foglaló olyan területek, amelyek történelmi, esztétikai, etnológiai vagy antropológiai szempontból kiemelkedő egyetemes értékűek;

illetve természeti örökségnek tekintendők:

- fizikai és biológiai alakulatok, vagy ezen alakulatok csoportjaiból álló olyan természeti alkotások, melyek esztétikai vagy tudományos szempontból kiemelkedő, egyetemes értékűek,

- geológiai és fiziógráfiai alakulatok, valamint veszélyeztetett állat- és növényfajok lakó-, illetve termőhelyéül szolgáló pontosan körülhatárolt területek, melyek a tudomány vagy megóvás szempontjából kiemelkedő egyetemes értékűek,
- természeti tájak vagy pontosan körülhatárolt természeti területek, melyek a tudomány, a megőrzés vagy a természeti szépség szempontjából kiemelkedő, egyetemes értékűek.

A világörökségi helyszín e törvényjavaslat alkalmazásában a kulturális és természeti örökségünk azon eleme, amelyet az Egyezmény 8. cikke által létrehozott Világörökség Bizottsága az Egyezmény 1-2. cikkében meghatározottak alapján kiemelkedőnek, egyetemes értékűnek tekint, felvett az általa vezetett – egyidejűleg közzétett – Világörökség Jegyzékbe, és a kulturális örökség és a természet védelméről szóló külön jogszabályok alapján védettséget élvez. E tervezet melléklete felsorolja a törvény hatályba lépésének időpontjában Világörökség Jegyzékben nyilvántartott magyarországi világörökségi helyszíneket.

A világörökségi helyszín kiemelkedő egyetemes értéke sértetlenségének és teljességének megőrzése érdekében védőövezet kijelölése válhat szükségessé, amely a helyszín kiegészítő, teljesebb védelmét biztosítja. A védőövezet a kulturális örökség és a természet védelméről szóló külön jogszabályok alapján – a helyszínhez hasonlóan – védettséget élvez. Amennyiben sor került a világörökségi helyszín védőövezetének kijelölésére, úgy azt a Világörökség Bizottsága a helyszín Világörökség Jegyzékbe történő felvételével egyidejűleg jóváhagyja.

Az Egyezmény 11. cikke alapján a Világörökség Bizottsága összeállítja, vezeti és Világörökség Jegyzék címen nyilvánosságra hozza az Egyezmény 1-2. cikkeiben meghatározottak alapján kiemelkedőnek, egyetemes értékűnek tekintett kulturális és természeti örökségek listáját.

A világörökségi helyszín és esetleges védőövezete védelmének biztosítása érdekében minden egyes világörökségi terület vonatkozásában világörökségi kezelési terv elkészítése szükséges, amely a terület megőrzésére, fenntartható használatára vonatkozó szabályokat, előírásokat tartalmazza.

Jelen törvényjavaslat világörökségi területként kezeli a világörökségi helyszínt és esetleges védőövezetét.

A világörökségi várományos helyszín e törvényjavaslat alkalmazásában a kulturális és természeti örökségünk azon eleme, amely kiemelkedő kulturális, illetve természeti értéke révén megfelel az Egyezmény 1. és 2. cikkében meghatározott kritériumoknak, és amelyet erre tekintettel a Világörökség Várományos Helyszínek Jegyzékébe felvettek, a Világörökségi Jegyzékbe való jelölésre kiválasztottak, illetőleg a kulturális örökség és a természet védelméről szóló külön jogszabályok alapján védettséget élvez.

A Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzéke tartalmazza a kulturális, illetve természeti értékei révén Világörökségi Jegyzékbe való felterjesztésre kiválasztott helyszíneket.

Minden Egyezményhez csatlakozott részes állam maga dönt arról, hogy melyek azok a világörökségi várományosként esélyes helyszínek, amelyek felterjesztésre kerüljenek a Központoz a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékébe történő felvétele céljából.

A Központ a várományosként esélyes helyszíneket regisztrálja.

A világörökségi várományos helyszín védőövezete a világörökségi várományos helyszín környezete, amely a várományosi helyszín kiemelkedő kulturális, illetve természeti értékének sértetlensége és hitelessége védelmét hivatott biztosítani, és a kulturális örökség és a természet védelméről szóló külön jogszabályok alapján védettséget élvez.

A törvényjavaslat alkalmazásában a világörökségi várományos helyszín és esetleges védőövezete együtt alkotja a világörökségi várományos területet.

a 3. §-hoz

A törvényjavaslat e szakaszban olyan alapkövetelményeket határoz meg, amelyeket a világörökségi és a világörökségi várományos helyszínek kiemelkedő egyetemes, illetve kiemelkedő kulturális, természeti értékeinek megőrzése érdekében bármilyen, a világörökségi és a világörökségi várományos területekkel kapcsolatos, a világörökségi jelleget érintő tevékenység (pl. használat, fejlesztés, bemutatás, helyreállítás) megkezdése és folytatása során be kell tartani.

A törvényjavaslat nem sorolja fel taxatív módon mindazokat az alapelveket, amelyekre a világörökség védelme kapcsán figyelemmel kell lenni. A törvényjavaslat azáltal, hogy egyes alapelveket nevesít, a törvényjavaslat koncepciójának megértését, illetve rendelkezéseinek értelmezését és érvényre jutását kívánja elősegíteni.

A törvényjavaslat nevesített alapelvei között – erkölcsi és jogi kötelezettségként – szerepel többek között a világörökségi és a világörökségi várományos helyszínek által megtestesített kiemelkedő egyetemes, illetve kiemelkedő kulturális, természeti értékek megóvásának elve, a közérdekű védelem és fenntartható használat elve.

A kiemelkedő egyetemes, illetve a kiemelkedő kulturális, természeti értékek megóvása, a világörökségi és a világörökségi várományos területek védelme és fenntartható használata közérdek, amely abban az esetben valósulhat meg, ha valamennyi jogalany közreműködik, illetve együttműködik e célok elérése érdekében. Erre tekintettel a törvényjavaslat úgy rendelkezik, hogy a világörökségi és a világörökségi várományos terület közérdekű védelmének és fenntartható használatának megvalósítása közreműködési jogosultságot és együttműködési kötelezettséget keletkeztet az állami és az önkormányzati szervek, az egyházak, a társadalmi és gazdasági szervezetek, valamint a természetes személyek számára.

a 4-6. §-hoz

Az Egyezményt kihirdető 1985. évi 21. tvr. 3. §-a kimondja, hogy az Egyezmény végrehajtásáról a kultúráért felelős miniszter – az agrárpolitikaért felelős miniszterrel és a természet védelméért felelős miniszterrel egyetértésben, továbbá más érdekelt miniszterekkel együttműködve – gondoskodik.

Ezzel összhangban a törvényjavaslat szerint a kultúráért felelős miniszter, amennyiben az adott világörökségi helyszínért a törvényjavaslat melléklete szerint más miniszter is felel, úgy azzal egyetértésben (a továbbiakban együtt: miniszter) – más érdekelt miniszterekkel együttműködve – látja el a világörökségi területtel kapcsolatos állami feladatokat.

Az Egyezmény 4-5. cikke rögzíti az Egyezményben részes államok feladatait. Ezen feladatok különösen: a kulturális és természeti örökség kijelölésének, védelmének, megóvásának, bemutatásának és a jövő nemzedékek számára való átadása biztosításának elsődleges kötelezettsége; olyan általános politika kialakítása, amely ezen örökség védelmét beépíti az átfogó tervezési programokba; illetve megfelelő jogi, igazgatási és pénzügyi intézkedések megtétele, amelyek ezen örökség kijelöléséhez, védelméhez, megóvásához, rendbehozatalához és helyreállításához szükségesek.

A törvényjavaslat 4. § (2) bekezdése, valamint 5. §-a az e feladatok végrehajtásából eredő állami feladatokat nevesíti.

A miniszter az állami feladatok ellátása körében figyelemmel kíséri az átfogó tervezési programokat, amelyek lehetnek országos és térségi szintű területfejlesztési programok, területrendezési tervek, illetve az európai uniós források felosztását tartalmazó operatív programok egyaránt. Ennek keretében javaslatot tesz a világörökségi terület védelmének az átfogó tervezési programokba történő beépítésre.

A világörökségi területek kijelölésével, védelmével és fenntartható hasznosításával kapcsolatos feladatok végrehajtása körébe tartozik többek között a világörökségi kezelési terv elkészítése, felülvizsgálata, szükség esetén módosítása, illetőleg az ebből eredő egyéb

feladatok végrehajtása, továbbá a világörökségi területek állapotának felmérése, folyamatos figyelemmel kísérése, és a kiemelkedő egyetemes érték megőrzéséhez szükséges intézkedések megtétele. Ennek keretében a miniszter gondoskodik a világörökségi területek mint az ország kiemelkedő egyetemes értékeit tükröző referencia-célpontok állapotának fenntartásáról, a kiemelkedő egyetemes értékek megőrzéséről, és az azzal összeegyeztethető fenntartható fejlesztésről. Abban az esetben, ha egy már meglévő világörökségi területtel kapcsolatos módosítás (így különösen határmódosítás vagy elnevezésének módosítása) válik szükségessé (mint például Budapest esetében, ahol az 1987-ben felvett világörökségi helyszínt, a „Budai Várnegyed és a Dunapartok látképe”-t bővítették ki 2002-ben az „Andrássy út és történelmi környezet”-vel), a módosítás felterjesztéséről a törvényjavaslat mellékletében az adott helyszíniért felelősnek megjelölt miniszter köteles gondoskodni.

Ugyancsak állami feladat a kiemelkedő egyetemes, illetve a kiemelkedő kulturális, természeti érték megismerését elősegítő, szolgáló programok kidolgozása, az ország egyéb kulturális értékeivel való összekapcsolása, a társadalom széles köréhez történő eljuttatása, és nem utolsósorban azok végrehajtása. A világörökségi helyszínek értékei egyrészt nemzeti, másrészt egyetemes értékek, azok megőrzése, megismerése és átörökítése azon túl, hogy közérdek, nemzetközi elvárás is. Nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy a világörökségi és a világörökségi várományos területeknek, valamint a világörökségi és a világörökségi várományos helyszínek kiemelkedő egyetemes, illetve kiemelkedő kulturális, természeti értékeinek megismerése, bemutatása, az ezzel kapcsolatos ismeretek terjesztése ösztönző hatással lehet a nemzeti identitás megőrzésére, megújítására, és a területek vonzerejének (turizmus) növelésére is, amely az állami szerepvállalás fokozott megnyilvánulását indokolja. A fent részletezett feladatokon túl további állami feladat a világörökséggel kapcsolatos nemzetközi feladatok ellátása.

A törvényjavaslat szerint a kultúráért felelős miniszter – amennyiben az adott világörökségi várományos helyszíniért más miniszter is felel, úgy azzal egyetértésben – látja el a világörökségi várományos területek vonatkozásában a világörökségi várományosként esélyes helyszínek szakmai, és egyben stratégiai szempontok mérlegelésével történő kiválasztását, valamint azok felterjesztését a Központhoz a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékbe történő felvétele céljából. A kultúráért felelős miniszter – amennyiben az adott világörökségi várományos helyszíniért más miniszter is felel, úgy azzal egyetértésben – öt évente felülvizsgálja a világörökségi várományos helyszínek Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékében történő nyilvántartásának indokoltságát, és amennyiben szükségesnek tartja, intézkedik annak nyilvántartásból való törlése iránt, illetve előterjeszti a világörökségi várományos helyszíni Világörökség Jegyzékbe történő jelölését. Amennyiben a Világörökség Központ vizsgálata során megállapítást nyer, hogy az előterjesztés a Világörökség Bizottság által felállított szabályoknak teljes mértékben megfelel, a Világörökség Bizottság bírálatra elfogadja a felterjesztést, amelyet megküld a tanácsadó és szakértői szervezeteinek (ICOMOS, IUCN) a dokumentáció és a helyszíni véleményezésére, ellenőrzésére, valamint a felvétellel kapcsolatos javaslat megfogalmazására. A világörökségi várományos helyszínek Világörökség Jegyzékbe történő felvételéről a tanácsadó szervezet jelentése, illetve javaslata alapján a Világörökség Bizottság éves ülésén dönt. A 4-5. §-ban meghatározott állami feladatokat a törvényjavaslat mellékletében az adott helyszíniért felelősnek megjelölt miniszterek a Világörökség Magyar Nemzeti Tanácsa (továbbiakban: Tanács) közreműködésével, illetve jellemzően a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottsága (továbbiakban: Bizottság) útján látják el.

A Tanács létrehozását a több ágazatot (így örökségvédelmet, természetvédelmet, agrárpolitikát, területfejlesztést és területrendezést, építésügyet, turizmust, helyi önkormányzatokat) érintő világörökségi helyszínekkel kapcsolatos kormányzati szintű döntések széles körű ágazati-szakmai előkészítésének szükségessége indokolja.

A Bizottság nem új intézménye a magyar jogrendszernek, ugyanis a Bizottságot 1997-ben a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságáról szóló 44/1997. (XII. 29.) KTM rendelet hívta életre, amelyet a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságáról szóló 6/1999. (III. 31.) NKÖM rendelet váltott fel. E miniszteri rendelet értelmében a Bizottság az Egyezményből adódó kormányzati feladatok ellátásában a nemzeti kulturális örökség miniszterének tanácsadó testülete.

Jelen törvényjavaslat változtat a Bizottság szervezeti struktúráján. A törvényjavaslat értelmében ugyanis a Bizottság a miniszter javaslattevő, véleményező, döntés-előkészítő és végrehajtási feladatokat ellátó testülete, amely a miniszterek által delegált, a kulturális örökségvédelem vagy az agrártudományok vagy a természetvédelem területén kiemelkedő elméleti és gyakorlati ismeretekkel, tapasztalatokkal (pl. adott szakterületre specializálódott, többéves szakmai gyakorlattal) rendelkező személyekből, valamint a Műemlékek és Történelmi Helyszínek Nemzetközi Tanácsa (ICOMOS) Magyar Nemzeti Bizottságának és a Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) Magyar Nemzeti Bizottságának egy-egy képviselőjéből áll. Az ICOMOS az UNESCO műemlékvédelmi világszervezete, a Világörökség Bizottság állandó műemlékvédelmi szakértő intézménye. Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a nemzetközi szervezet egyik tagszervezete, amelynek tagjai a magyar műemlékvédelem meghatározó szakemberei (építészek, régészek, művészettörténészek, történészek, restaurátorok, stb.). Az IUCN a természet sértetlenségének és sokféleségének megőrzését, valamint a természetes erőforrások használatának méltányos és gazdaságilag fenntartható biztosítását hivatott befolyásolni és támogatni. E nemzetközi szervezet tagszervezete az IUCN Magyar Nemzeti Bizottsága.

A törvényjavaslat keretszerű szabályozási formát követ, meghatározva a legfőbb állami feladatok, illetőleg azok végrehajtásában közreműködő alapvető intézmények körét részletszabályok nélkül. A világörökségi várományos helyszínek kiválasztásának, felterjesztésének és a Világörökség Jegyzékbe történő jelölésnek részletes szabályait, valamint a Tanács és a Bizottság feladataira és működésére vonatkozó részletszabályokat külön végrehajtási rendeletek tartalmazzák.

a 7. §-hoz

A világörökségi területek hatékony kezeléséhez elengedhetetlen olyan világörökségi kezelési terv, amely a világörökségi területek fenntartásának nemzetközi gyakorlatban is megkövetelt hatékony eszköze. A világörökségi helyszínek által megtestesített kiemelkedő egyetemes értékek megőrzése, és az azzal összeegyeztethető fenntartható fejlesztés biztosítása érdekében a világörökségi területekre világörökségi kezelési tervet kell készíteni, amelyet annak kikényszeríthetősége érdekében a törvényjavaslat mellékletében az adott helyszíniért felelősnek megjelölt miniszter(ek) rendeletben hirdet(nek) ki. A világörökségi kezelési tervet kihirdető miniszteri rendelet egyértelműen lehatárolja a világörökségi helyszínt és esetleges védőövezetét helyrajzi számokkal, továbbá röviden számba veszi a világörökségi helyszín – Jegyzékbe történő felvételének indokául szolgáló – kiemelkedő egyetemes értékeit. E miniszteri rendeletben kerül sor a terület megőrzésének célkitűzései és az ezzel kapcsolatos stratégia nevesítésére, illetőleg a konkrét kezelési módok, tilalmak és korlátozások előírására.

A világörökségi és világörökségi várományos területek más nemzeti jogszabályok alapján védelem alatt állnak. A védelem, és ebből kifolyólag a világörökségi cím szükség esetén kötelezettséggel, korlátozással járhat együtt. Ezeket a kulturális örökség és a természet védelméről szóló külön jogszabályból eredő kötelezettségeket, korlátozásokat a kulturális örökségvédelmi, illetve a természetvédelmi hatóságok írják elő. A jelenleg nyilvántartott, magyarországi világörökségi helyszínek vonatkozásában az adott helyszín külön jogszabály alapján fennálló védettségétől függően az alábbi típusú korlátozások, tilalmak jöhetnek szóba:

terület-felhasználással kapcsolatos korlátozások; építési, változtatási és telekalakítási korlátozások, tilalmak; az építmények rendeltetése, használati módja megváltoztatásának korlátozása, tilalma; közműfejlesztési korlátozások; műemlékekre vonatkozó építési korlátozások, tilalmak; környezet- és természetvédelmi korlátozások és tilalmak.

Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a világörökségi cím a fent hivatkozott nemzeti jogszabályok alapján fennálló védelmekhez képest többletkorlátozást és tilalmat nem tartalmaz, a világörökségi kezelési terv újfajta korlátokat, tilalmakat nem keletkeztet, a meglévő természet- és örökségvédelmi szabályokat az adott helyszín világörökségi címből eredő védelmi céljának szem előtt tartásával differenciálja, specializálja, illetve rendszerezi.

A világörökségi kezelési terv tehát szabályozási keretet ad, részletesen rögzítve a világörökségi területre vonatkozó adatokat (különösen konkrét, beazonosítható terület-lehatárolást) és előírásokat, meghatározva a világörökségi területen szükséges, illetve lehetséges fejlesztési irányokat, a terület fenntartható használatának szabályait. A törvényjavaslat értelmében a kiemelkedő egyetemes érték megőrzése és az azzal összeegyeztethető fenntartható fejlesztés biztosítása érdekében a világörökségi területet érintő bármely változtatást (így különösen fejlesztést, karbantartást, felújítást, helyreállítást) végezni, a világörökségi terület természeti és kulturális értékeit érő káros hatások bekövetkezését megelőzni, a káros hatásokat elhárítani, csökkenteni, illetve a településrendezési eszközöket felülvizsgálni, valamint szükség esetén módosítani a világörökségi kezelési tervben foglaltakra tekintettel, illetőleg annak megfelelően lehet.

A világörökségi kezelési terv - miniszteri rendeletben történő kihirdetése által - az önkormányzatok részére kötelezettségként írja elő az abban foglaltak településrendezési eszközökben történő átvezetését, biztosítva ezáltal a terület hatékony védelmét.

Fontos itt kitérni arra, hogy egyes természetvédelmi oltalom alatt álló területek a természet védelméről szóló jogszabálynak megfelelően már rendelkeznek természetvédelmi kezelési tervvel. Amennyiben a világörökségi terület külön jogszabályban meghatározott természetvédelmi kezelési tervvel rendelkezik, úgy a már meglévő természetvédelmi kezelési tervet a világörökségi területek kezelésére vonatkozó előírásokban foglalt követelmények alapján felül kell vizsgálni, és amennyiben szükséges, azt módosítani kell.

A világörökségi kezelési tervet 10 évente – felül kell vizsgálni annak érdekében, hogy azok valóban a világörökségi és a világörökségi várományos területek hatékony védelmét szolgálják.

A világörökségi kezelési terv részletes tartalmi követelményeit, illetve elkészítésének módját külön végrehajtási rendelet szabályozza.

a 8. §-hoz

A világörökségi helyszínek által hordozott kiemelkedő egyetemes érték megőrzése érdekében az egyes hatósági eljárásokban hatóságként eljáró vagy szakhatóságként közreműködő kulturális örökségvédelmi, illetve természetvédelmi hatóságok (különösen a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal és az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség és felügyelőségek szervei) az eljárásuk során kötelesek az e törvényben, továbbá a világörökségi kezelési tervben foglaltakat is érvényre juttatni.

a 9. §-hoz

A világörökségi területek Egyezmény szerinti „kezelését” a kezelési terv alapján a világörökségi ügynökség látja el. A világörökségi ügynökség olyan jogi személyiséggel rendelkező szervezet, amelyet a világörökségi terület világörökségi minőségét érintő hatósági

(jellemzően, de nem kizárólagosan építéshatósági, természetvédelmi, környezetvédelmi hatósági) eljárásokban ügyféli jogállás illet meg.

A világörökségi ügynökség tehát nem lát el hatósági, igazgatási feladatokat, és tevékenysége során nem veszi át az érintett tulajdonosok, önkormányzatok szerepét. Feladata az adott világörökségi helyszín érdekeinek képviseletére, és annak szem előtt tartásával a világörökségi helyszín kezelési feladatainak ellátására terjed ki. A törvényjavaslat 4. § (2) bekezdésének c) pontjában megjelölt állami feladat (a világörökségi terület állapotának felmérése és folyamatos figyelemmel kísérése, továbbá a kiemelkedő egyetemes érték megőrzéséhez szükséges intézkedések megtétele) magában foglalja a világörökségi terület folyamatos követő-figyelését (monitoring-tevékenységet), az érintett partnerekkel történő folyamatos együttműködést, a világörökségi helyszín értékmegőrzésével és fejlesztésével kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítését. A világörökségi ügynökség továbbá a kezelés keretén belül jelentést tesz a Bizottság felé a világörökségi terület állapotáról.

A világörökségi ügynökség kiválasztása világörökségi helyszínenként, pályázati úton történik. A pályázat kiírása, annak elbírálása és ez alapján az ügynökség 10 évre történő megbízása a Bizottság feladata. A világörökségi ügynökség pályázati eljárásának részletes szabályait a törvényjavaslat keretszabályozási jellegére tekintettel külön végrehajtási rendelet tartalmazza.

a 10. §-hoz

A törvényjavaslat 4-5. §-ai – beleértve a 9. § (1) bekezdését is - rögzítik az állami feladatokat. Tekintettel arra, hogy az Egyezményt kihirdető 1985. évi 21. tvr. 3. §-a alapján a feladatok végrehajtásáért a kultúráért, a természet védelméért és az agrárpolitikáért felelős miniszter a felelős; e miniszterek által felügyelt költségvetési fejezete(ke)n belül kell a feladatok ellátásához szükséges forrást meghatározni és biztosítani. A pénzügyi eszközök normatív, illetve pályázati támogatási formában kerülhetnek felhasználásra, a felhasználás eljárásrendjét végrehajtási rendelet szabályozza. A normatív és pályázati formában felhasználható pénzeszközök e törvényben meghatározott feladatkörök végrehajtására fordíthatók. Az Egyezmény 19-26. cikkében szabályozott nemzetközi támogatás a kultúráért felelős miniszter által felügyelt minisztérium örökségvédelmi célú fejezeti kezelésű előirányzata bevételét képezi, felhasználása külön jogszabály szerint a pályázati formában felhasználható pénzeszközöknél meghatározott feladatokra fordítható.

a 11. §-hoz

A törvényjavaslat a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba. Tekintettel a 8. §-ban foglaltakra, a törvényjavaslat rendelkezéseit a hatálybalépése után indított, illetve megismételt hatósági eljárásokra kell alkalmazni.

a 12. §-hoz

Tekintettel arra, hogy a világörökségi kezelési terv elkészítése és miniszteri rendeletben történő kihirdetése jelen törvényjavaslat egyik legfontosabb eleme, szükséges annak kifejezett előírása, hogy e világörökségi kezelési tervek e törvényjavaslat hatálybalépésétől számított 1 éven belül elkészüljenek. Az elkészítésre megállapított 1 éves határidőt a dokumentum komplex jellege indokolja.

A kötelező erejű világörökségi kezelési tervek tekintettel a helyi önkormányzatok kötelesek felülvizsgálni a településrendezési eszközeiket a tekintetben, hogy azok megfelelnek-e a világörökségi kezelési tervben foglaltaknak, és amennyiben szükséges, a településrendezési

eszköz módosításáról kötelesek gondoskodni. A törvényjavaslat a szükséges módosítások átvezetésére 1 éves határidőt biztosít, tekintettel annak összetettségére, időigényességére.

a 13- §-hoz

A törvényjavaslat gondoskodik néhány miniszteri szintű jogszabály megalkotására vonatkozó felhatalmazásról. A törvényjavaslat mellékletében az adott helyszínért felelősnek megjelölt miniszter felhatalmazást kap arra, hogy meghatározza a világörökségi várományos helyszínek kiválasztásának, felterjesztésének és a Világörökség Jegyzékbe történő jelölésnek; a világörökségi ügynökségek pályázati eljárásának; valamint a világörökségi kezelési terv készítésének, az érintettekkel történő előzetes egyeztetésének és felülvizsgálatának részletes szabályait, továbbá szabályozza a Bizottság és Tanács részletes feladatait és működését; valamint kihirdesse a világörökségi területek világörökségi kezelési tervét.

a 14. §-hoz

A kulturális javak kivételéről szóló 116/2009/EK rendelet 11. cikke hatályon kívül helyezte az e tárgyban hozott 3911/92/EGK rendeletet és annak módosításait, ezért a 3911/92/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséből következő – jogharmonizációs – jogtechnikai jellegű módosítás átvezetését javasoljuk.

Jelen tervezet hatálybalépésével egyidejűleg szükséges a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságáról szóló 6/1999. (III. 31.) NKÖM rendelet, valamint a Kötv. és az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény világörökséggel kapcsolatos párhuzamos rendelkezéseinek hatályon kívül helyezése.